

ROLUL ECHIPEI MULTIDISCIPLINARE ÎN INTERVENȚIA COPIILOR CU TSA (Asociația Obștească „SOS Autism”, Chișinău)

Cristina CANDU

CZU: 364.07:376.1-056.36(478)

candu.cristinel@gmail.com

The article is dedicated to the issue of children with autism. It includes some results of the empirical study on the role of the multidisciplinary team working with children with autism spectrum disorders (ASD), conducted within the Public Association „SOS Autism” in Chisinau. The importance of hiring a social worker is emphasized, which would increase the efficiency of working with children and counsel their families.

În contextul creșterii numărului de copii diagnosticați cu tulburări din spectrul autismului (TSA), subiectul respectiv devine an de an tot mai discutat atât la nivel mondial, cât și la nivel de țară. Astfel, deja către anul 2018 Centrul de Control al Bolilor anunță o incidență a TSA de 1 la 59 persoane la nivel mondial.

Cât privește Republica Moldova, în anul 2017 au fost înregistrate 246 de persoane, imagine care ar părea să fie una bună, dacă nu luăm în calcul lipsa unei statistici concrete a persoanelor cu TSA, majoritatea dintre ele fiind înregistrate ca „persoane cu dizabilități” sau „persoane cu retard” [1]. Anume la acest capitol autoritățile din țara noastră trebuie să atragă o atenție sporită, deoarece doar având o statistică reală referitor la numărul copiilor și tinerilor diagnosticați cu TSA este posibil de a fi elaborate măsuri concrete de protecție și sprijinire a lor și a familiilor acestora. Cu atât mai mult că însuși gradul de investigare a conceptului de autism în Moldova este unul relativ mic, iar insuficiența cercetărilor, atât la nivel mondial, cât și național, este o problemă majoră în lupta cu autismul prin implementarea unor tehnologii noi de lucru cu ei.

Reieșind din cele relatate mai sus, lucrarea de licență a avut ca **scop** de a *evalua eficiența intervenției echipei multidisciplinare în cazul copiilor cu tulburări din spectrul autismului, în baza Asociației Obștești „SOS Autism”, Chișinău*. Printre obiectivele propuse pentru realizarea scopului se evidențiază **două obiective practice**, care au permis să venim în final cu unele recomandări de eficientizare a intervenției în cazul copiilor diagnosticați cu TSA, și anume:

- *evaluarea nivelului de intervenție a echipei multidisciplinare în lucru cu copiii autiști din cadrul AO „SOS Autism”;*
- *rolul asistentului social în cadrul echipei multidisciplinare.*

Cercetarea problematicii autismului și a intervenției echipei multidisciplinare în cazul copiilor cu TSA s-a axat pe *trei teorii* de referință: *teoria atașamentului, teoria participării și teoria comportamentală (behavioristă)*. Prin *teoria atașamentului* s-a

demonstrat necesitatea stabilirii unei relații emoționale dintre copilul autist și părinți, dar și dintre copil și terapeut, terapeut și părinte. Considerând lipsa relației emoționale strânse mamă - copil drept una dintre cauzele apariției autismului la copii, mulți specialiști folosesc terapia Mifne pentru dezvoltarea acestei relații încă în perioada prenatală și în prima etapă de la naștere a acestuia. *Teoria behavioristă* a servit la prezentarea intervenției în autism. Spre exemplu, prin utilizarea terapiei ABA specialiștii Centrului încearcă să evite comportamentele agresive ale copiilor cu TSA, crizele de isterie, plânsetele, autovătămarea sau agresiunea orientată spre exterior. În fine, prin intermediul *teoriei participării* s-a arătat importanța implicării și participării copiilor în diferite jocuri de terapie pentru a se recupera.

Realizarea studiului empiric a fost ghidată de metode calitative de cercetare, și anume: *interviul aprofundat*, cu patru *specialiști* (terapeut, logoped, kinetoterapeut, manager al AO „SOS Autism”) și patru *beneficiari* – părinți ai copiilor cu autism; *studiul de caz* (trei) și *metoda observației participative*.

Teoretic, autismul este considerat a fi o tulburare de ordin neurobiologic, având ca punct de pornire tulburări ale sistemului nervos. Acest fapt a fost confirmat și de specialiștii din cadrul AO „SOS Autism”, care au relatat că „*autismul se dezvoltă în urma unei combinații de influențe genetice și non-genetice...*” [IS_1]; „... *există păreri că acesta apare din cauza unor traume produse în perioada natală sau postnatală, în urma depresiei la părinți...*” [IS_3].

La moment, AO „SOS Autism” găzduiește 55 de copii cu TSA din diferite localități ale țării. Dintre aceștia, 20 de copii sunt din familii refugiate din Ucraina, țară care înregistrează o evoluție progresivă a cazurilor de autism: de la 662 de copii în 2005 la aproape 6000 către anul 2016 [2]. Asociația oferă o gamă largă de servicii menite să diminueze trăsăturile severe specifice autismului și să contribuie la incluziunea socioeducativă a copiilor cu autism, prin oferirea de suport și sprijin familiilor cu copii autiști și promovarea drepturilor fundamentale ale copiilor cu TSA.

Diagnoza autismului include două tipuri de autism: *autismul înalt funcțional* și *autismul grav sau sever*. Cazurile de autism înalt funcțional sunt mai rare, iar trăsăturile care derivă din diagnosticul de autism nu sunt atât de accentuate, astfel că „*copilul poate fi mai ușor socializat și integrat în societate, dar sunt și mai rare*” [IS_1]. În ce privește autismul sever, acesta reprezintă o „povară” emoțională grea pentru părinți, drept urmare a multiplelor deficiențe și probleme pe care le manifestă copilul: „*Copilul care suferă de autism sever înregistrează o sumedenie de deficiențe și probleme care necesită rezolvare, asta înseamnă să stai 10/24 h în țipete și plânsete și asta doboară emoțional părinții*” [IS_3].

Și în primul și în al doilea caz intervenția echipei multidisciplinare, care include diverși specialiști în domeniu (medic de familie, medic psihiatru, terapeuți comportamentali, kinetoterapeuți, logoped), este importantă și benefică în lucrul cu copiii diagnosticați cu TSA și cu familiile acestora, un rol aparte revenindu-i asistentului social, care ar trebui să fie parte a acestei echipe. Spre regret, până la momentul actual, Asociația „SOS Autism” nu dispune de un astfel de specialist, pe care îl considerăm

important și eficient în lucrul cu copiii, dar mai ales în consilierea familiilor cu copii cu TSA. Această opinie este susținută și de managerul Centrului: „*Chiar avem nevoie de o așa unitate (asistent social) pentru a face managementul de caz, pentru a lucra cu documentația, pentru a consilia părinții și a sprijini copilul, deoarece el are rolul de a gestiona cazurile pentru a se asigura că membrii echipei de profesioniști comunică între ei și au o consecventă percepție asupra punctelor forte și a nevoilor familiei. El ar asigura legătura cu toate sistemele – echipa multidisciplinară, beneficiarii (copii și părinți) și ar elabora un plan de sprijinire a copilului și familiei în atingerea obiectivelor trasate*”.

Un asistent social profesionist stăpânește calități de mediator, care îl ajută în organizarea și desfășurarea activităților cu copiii autiști, crescând șansele acestora de a se putea integra mai ușor în societate. În demonstrarea acestui lucru au fost prezentate trei studii de caz, care cuprind dificultățile și neajunsurile cu care se confruntă familia cu copii cu TSA, planul de intervenție necesar pentru reabilitarea copilului, dar și depășirea problemelor. Cele 3 studii de caz denotă că problema majoră prin care trec toate familiile cu copii diagnosticați cu TSA vizează bugetul redus și implicarea slabă a statului în lupta cu autismul.

În concluzie, s-a constatat că autismul este o tulburare neurobiologică, care afectează dezvoltarea normală a copilului pe trei domenii: social, comportamental și pe planul inteligenței emoționale (în cazul autismului sever, IQ-ul copilului este mai mic în raport cu vârsta sa biologică). Iar conștientizarea precoce a trăsăturilor tipice autismului și includerea timpurie a copilului cu TSA în terapie accelerează obținerea rezultatelor pozitive și diminuează semnificativ semnele severe ale autismului. În scopul eficientizării intervenției echipei multidisciplinare în cazul copiilor diagnosticați cu autism, propunem următoarele **recomandări**:

- Informatizarea populației de către organele de stat sau de către ONG-uri cu privire la semnele precoce ale autismului, ceea ce ar crește nivelul adresării rapide a părinților la specialiști;
- Aplicarea dosarului copilului diagnosticat de autism la CNDDCM pentru a stabili gradul de dizabilitate și a beneficia de o pensie lunară de dizabilitate;
- Angajarea asistentului social ca specialist în cadrul echipei multidisciplinare pentru a spori intervenția acesteia, prin consiliere familială și de gestionare corectă a stresului și a problemelor apărute.

Referințe:

1. *Copiii cu autism din Moldova – uitați de autorități și aproape inexistenți în statistici*. [Accesat: 08.02.2022]. Disponibil: <https://sputnik.md/20190503/Copiii-autism-Moldova-autoritati-statistici-25763682.html>
2. *Статистика аутизма в мире*. [Accesat: 08.02.2022]. Disponibil <https://medicus-curat.ru/statistika-autizma-v-mire/>

Recomandat
Valentina MOVILĂ, lector univ.